

Groningen, 2 augustus 2020

Betreft: zienswijze Water Natuurlijk Noorderzijlvest op voorstel tot afschaffing geborgde zetels.

Geachte heer/mevrouw,

Adviescommissie Boelhouwer

De Adviescommissie geborgde zetels (commissie Boelhouwer) pleit, na grondig onderzoek, voor de afschaffing van de geborgde bestuurszetels. De discussie rondom de geborgde zetels speelt al vele jaren.

Het negeren van dit advies of het deponeren hiervan in de bureaula zal slechts leiden tot een steeds heviger discussie en imagoschade voor de waterschappen. En een deuk in het vertrouwen van de overheid. Een vertrouwen dat in Groningen al de nodige schade heeft opgelopen.

Wij steunen het wetsvoorstel

Als democratisch gekozen AB en DB leden van de fractie Water Natuurlijk Noorderzijlvest kunnen wij ons vinden in het advies van de Adviescommissie geborgde zetels. **Wij ondersteunen daarom het wetsvoorstel voor het volledig democratiseren van het waterschap.**

Het volledig afschaffen van de geborgde zetels is de enige juiste besluit dat kan worden genomen gebaseerd op de feitelijke onderbouwing.

Geborgde zetels zijn ondemocratisch

Wij zijn van mening dat het democratische functioneren van de waterschappen en geborgde zetels niet samengaan. Gekozen vertegenwoordigers zijn voldoende in staat om specifieke deelbelangen te behartigen, zonder dat zij het algemeen belang uit het oog verliezen.

Een systeem dat deels ondemocratisch is past niet bij deze tijd en zeker niet een essentiële overheid zoals de waterschappen. Gezien de uitdagingen waar het waterschap voor staat en het feit dat burgers de grootste lasten dragen is het huidige systeem niet houdbaar. **Het huidige stelsel doet afbreuk aan de democratie en de professionaliteit van de waterschapsbesturen.**

De grote opgaven op het gebied van klimaatverandering, klimaatadaptatie en ruimtelijke inrichting vragen een integrale benadering. De Omgevingswet legt op deze integrale benadering de nadruk. Waterschappen zijn daarom, terecht, ook betrokken bij vraagstukken die niet direct hun kerntaken omvatten. **Een systeem van geborgde zetels en een vaste plek in het dagelijks bestuur past hier niet bij.**

Geborgde zetels zijn diffuus

Alle leden in een waterschapsbestuur hebben een achterban waarbij er een verschillende 'natuurlijke' aandacht is voor het bedrijfsleven, het agrarisch ondernemerschap of natuur. Geborgde zetels vormen voor het behartigen van deze belangen geen toegevoegde waarde. Wel ontstaan soms scheve machtsverhoudingen. Daarnaast vertegenwoordigen sommige geborgde zetels een beperkt deel van de achterban.

Vanwege het feit dat er in het dagelijks bestuur tenminste een zetel voor geborgden is, heeft ongewenste bijwerkingen. **Van een in een democratie gebruikelijke coalitie, gebaseerd op verschillen en overeenkomsten, kan in een dergelijke situatie geen sprake meer zijn.**

Los daarvan, zijn bestuurders die een geborgde zetel bekleden vaak ook lid van een politieke partij. Dit toont des te meer aan dat de belangen prima democratisch vertegenwoordigd kunnen worden. Bovendien kunnen partijen en kandidaten in aanloop naar de verkiezingen hierover herkenbaar naar buiten treden.

Belangen van bedrijven en agrariërs zijn oververtegenwoordigd

Coalitievorming wordt binnen ons bestuur in Noorderzijlvest grotendeels beïnvloed door de geborgen. Ter illustratie, na de afgelopen verkiezingen zijn de geborgen van bedrijven en ongebouwd samengegaan tot één fractie met zes zetels. Hierdoor stonden de onderhandelingen direct op slot. Dit zet een enorme rem op punten die broodnodig zijn. Stevig investeren in klimaat adaptief en robuust waterbeheer. Waar met name de focus ligt in stedelijke gebieden. Ook op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit worden zo weinig stappen gemaakt. **Dit is ondemocratisch en niet uit te leggen aan de kiezer.**

Dit is ook terug te zien in de discussie rondom het nieuwe belastingstelsel voor de waterschappen. Het OESO-rapport dat de aanleiding vormde voor de herziening vroeg om integrale wijzigingen. Met nadruk op een eerlijke verdeling van lasten en het begrip 'de vervuiler betaald'. In de huidige voorstellen is dit gereduceerd tot het oplossen van financiële aspecten ten voordele van bedrijven en de agrarische sector.

Door oververtegenwoordiging van belangen van bedrijven en de agrarische sector zullen huidige voorstellen voor een nieuw belastingstelsel niet leiden tot een toekomstbestendig en eerlijk belastingstelsel. Het feit dat burgers de meeste lasten betalen, maar er geen oog is voor het feit dat zij steeds meer belasting moeten betalen is onrechtvaardig.

Ook de waterkwaliteit heeft te leiden onder de oververtegenwoordiging van agrarische en industriële belangen. Niet door inspraak zoals dit op Europees niveau gebeurt, maar door actieve aansturing van geborgde zetels binnen de waterschappen die de KRW-normen bagatelliseren en maatregelen hinderen.

Expertise kan op een andere manier worden geraadpleegd

Dat het huidige systeem nodig is om expertise te kunnen raadplegen is onzin. Zo is onze fractie prima in staat gebleken te kunnen spreken namens recreatievaart, sportvissers en natuurbeheerders. Daarnaast heeft het waterschap inmiddels eeuwenlang ervaring en expertise opgedaan. Deze expertise wordt zelfs internationaal ingezet.

Ook kunnen er commissies worden ingericht, waarin bijvoorbeeld expertise vanuit de agrarische bedrijven kan worden geraadpleegd voor de besluitvorming in het Algemeen Bestuur.

Centraal kunnen er via de Unie van Waterschappen, daar waar nodig, afspraken worden gemaakt zodat er geen verschillen ontstaan voor het beleid dat de waterschappen voeren ten opzichte van bedrijven en agrariërs.

Het feit dat LTO bang is voor verdere politisering staat haaks op hun eigen beleid en lobby's die zij inzetten om op Europees, nationaal en provinciaal niveau de besluitvorming te beïnvloeden. Politiek is onderdeel van een moderne democratische rechtstaat.

Geborgde zetels zijn slecht voor draagvlak en legitimiteit

Verkiezingen moeten transparant en voor de kiezer 'leesbaar' zijn. Inwoners moeten op voet van gelijkheid via verkiezingen invloed hebben op de samenstelling van het waterschapsbestuur. **Het huidige systeem van geborgde zetels beperkt de invloed van de kiezer op de samenstelling van het dagelijks bestuur van een waterschap.** Immers de geborgde zetels hebben sowieso één zetel in het dagelijks bestuur. Uit ervaring merken wij dat de kiezer op straat twijfels heeft over de legitimiteit van het waterschap als democratisch orgaan. **Dit leidt onzes inziens tot lagere opkomst bij verkiezingen en een laag draagvlak voor het essentiële werk dat het waterschap uitvoert.**

Een adequate uitvoering van de taken van de waterschappen is van belang voor iedereen. Om die reden moet een op verkiezingen gebaseerde legitimiteit het uitgangspunt zijn.

Aandachtspunten

Bij het voorstel missen wij een aantal punten, die onzes inziens essentieel zijn om te benoemen.

Wij missen een concreet voorstel voor de uitbreiding van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden te verankeren in de Waterschapswet.

Het democratiseren van het bestuur is één aspect dat nodig is. Maar daarnaast is er aanscherping nodig op wettelijke basis. In het licht van klimaatverandering en wat er nodig is om waterbeheer robuust en toekomstbestendig vorm te geven is het huidige kader niet afdoende. Ook zaken zoals grondwaterbeheer liggen verspreid over meerdere overheden.

Hoogachtend,

Elze Reitsema
Water Natuurlijk Noorderzijlvest.